نگاه بیرون

تلاش برای توافق هسته‌ای زیر سایه بدبینی‌ها

The New York Times

ترجمه: ساناز نفیسی

● کمتر از چهارهفته تا پایان مهلت تمدیدشده برای دستیابی به توافق هسته‌ای باقی مانده است و فرآیند مذاکرات در سایه‌ای از بیم و امید قرار دارد. برخی از دیپلمات‌ها نسبت به نتیجه‌بخش‌بودن مذاکرات حتی در ساعات پایانی روز ۲۴نوامبر خوشبین هستند اما برخی دیگر تردید دارند و بر تداوم شکاف بزرگ میان خواسته‌های ایران و غرب تاکید می‌کنند. «دیوید سنگر» در یادداشتی در روزنامه «نیویورک‌تایمز» ضمن اشاره به تلاش‌های ایران و شش کشور جهان برای دستیابی به راهی جهت خروج از بن‌بست هسته‌ای به اظهارات اخیر یوکیا آمانو، رییس سازمان بین‌المللی انرژی اتمی اشاره کرده و مدعی است ایران تاکنون برخی از تعهداتش نسبت به این سازمان بین‌المللی را انجام نداده است؛ ادعایی که بارها توسط مقام‌های ایرانی رد شده است. به نوشته او، درست زمانی که تیم مذاکره‌کننده آمریکایی از نشانه‌هایی مبنی بر تلاش‌های ایران برای دستیابی به توافق گسترده با ایالات متحده آمریکا دم می‌زنند، رییس «آژانس بین‌المللی انرژی اتمی» روز جمعه ادعا کرد ایران روند پاسخ به سوالات آژانس در مورد تلاش‌های مشکوکش برای طراحی و ساخت بمب را متوقف کرده است. به‌گفته «یوکیا آمانو»، رییس «آژانس بین‌المللی انرژی اتمی»، ایران به تعهدات خویش، مبنی بر ارایه اطلاعات بیشتر در مورد ابعاد احتمالی برنامه نظامی هسته‌ای خود عمل نکرده است و این برخلاف تعهد حسن روحانی، رییس‌جمهوری ایران است؛ کسی که پیش از این نسبت به تمایل خویش برای برطرف‌کردن ابهامات موجود در پرونده هسته‌ای این کشور اطمینان داده بود. «آنچه در شرایط کنونی موردنیاز است، عمل است.» این عبارتی است که رییس «آژانس بین‌المللی انرژی اتمی» بر زبان آورد. او سپس به فهرستی از مواردی اشاره کرد که به ادعای رییس این نهاد بین‌المللی، ایران تاکنون از پاسخ به آنها طفره رفته است. مقام‌های ایرانی بارها بر این مساله تاکید کرده‌اند که آنچه غرب از آن، تحت عنوان اسناد و مدارکی علیه برنامه صلح‌آمیز ایران یاد می‌کند، جعلی است و این کشور تاکنون به اندازه کافی به سوالات آژانس پاسخ داده است. اظهارات آمانو یک سوال اصلی را مطرح می‌کند؛ مساله‌ای که مذاکره‌کنندگان آمریکایی تاکنون از پرداختن به آن خودداری کرده‌اند.

ادامه در صفحه ۶

علی خرم، مشاور وزیرخارجه در گفت‌وگو با «شرق»:

ایران و آمریکا، دوستان بی‌اعتمادند

تهران - واشنگتن از حالت خصمانه خارج شده‌اند

گروه سیاسی: بیش از سه‌دهه است روابط ایران و آمریکا با فرازونشیب‌هایی همراه است. در ۳۰سال گذشته این رابطه دستخوش تغییرات بسیاری شد. اگرچه این تغییرات، نتیجه عینی دربر نداشت اما همیشه تلاش‌های پیدا و پنهانی برای برقراری این رابطه در جریان بوده است. از ماجرای ارسال انجیل توسط مک فارلین در دهه۶۰ تا گفت‌وگوی سیدمحمد خاتمی، رییس‌جمهوری وقت ایران با شبکه خبری سی‌ان‌ان و تلاش برای برداشتن دیوار بلند بی‌اعتمادی بین دو کشور در دهه۷۰ تا نامه بی‌پاسخ‌مانده احمدی‌نژاد به جرج بوش، رییس‌جمهور ایالات‌متحده آمریکا در دهه۸۰، این فرازونشیب‌ها در روابط دوکشور ادامه داشت. در این بین گفت‌وگوی تلفنی حسن روحانی با باراک اوباما در سال گذشته نقطه عطفی در روابط دوکشور طی سه‌دهه گذشته بود. پس از آن بود که دیدارهای دوجانبه وزرای امورخارجه دوکشور پیرامون مساله هسته‌ای ایران احتمال گسترش این رابطه را رونق بخشید و این مذاکرات همچنان ادامه دارد. علی خرم، مشاور وزیر امور خارجه ایران، می‌گوید رفتار آمریکا در یک‌سال گذشته دوستانه بوده اما هنوز اعتماد لازم بین دوکشور وجود ندارد. به گفته خرم ماجرای تسخیر سفارت آمریکا، باید در بحث‌های علمی و کارشناسی حل‌وفصل شود. به گفته او، ایران منافع زیادی دارد که باید به آنها نیز توجه کند و نگاه دولتمردان باید رو به آینده باشد. گفت‌وگو با علی خرم را در ادامه بخوانید.

عکس: رضا عزیزی، شرق

روابط ایران و ایالات‌متحده آمریکا در سه‌دهه گذشته با فرازونشیب‌هایی همراه بوده است. رابطه این دوکشور بعد از ۳۵ سال - بعد از ماجرای تسخیر سفارت - در چه وضعیتی قرار دارد؟

مساله روابط ایران و آمریکا را نمی‌توان در یک کلام و چند سطر خلاصه کرد. این یک مساله تک‌بعدی نیست. مساله برقرارکردن ارتباط با آمریکا، مساله‌ای چندبعدی و پیچیده است و پیشینه تاریخی و فرهنگی این رابطه به بعد از جنگ‌جهانی‌دوم بازمی‌گردد. رابطه این دو کشور تا پیروزی انقلاب اسلامی در ایران به شکل یک همکاری و حمایت متقابل بود ولی از زمان پیروزی انقلاب به بعد، این رابطه به یک رابطه خصمانه و انتقام‌جویانه تبدیل شد. با گذشت زمان، سوءتفاهمات فیمابین دوکشور، هر روز بیشتر شد. حوادثی مانند گروگانگیری و دخالت نظامی در طبس و مسایل مربوط به جنگ ایران و عراق و اعزام یک تیم آشتی‌جویانه از سوی رونالد ریگان، رییس‌جمهور وقت آمریکا توسط مک فارلین، اتفاقاتی بود که بین دو کشور به‌صورت پیاپی اتفاق افتاد. این مسایل و روند ایجاد بی‌اعتمادی بین دوکشور، ادامه داشت تا اوایل سال ۱۳۸۰ که مساله پرونده هسته‌ای ایران مطرح شد. این‌بار آمریکا سعی کرد براساس امنیت بین‌الملل به پرونده هسته‌ای ایران فشار وارد کند. در فاصله دو دوره ریاست‌جمهوری جرج بوش در آمریکا و به دنبال آن به قدرت‌رسیدن احمدی‌نژاد در تهران، روابط دو کشور وارد تقابل سیاسی و تهدیدات نظامی شد که از این چندسال می‌توان به‌عنوان بدترین دوره روابط دو کشور در طول سال‌های پس از انقلاب یاد کرد. در همین سال‌ها بود که آمریکا نقشی غیرسازنده در پرونده هسته‌ای ایران بازی کرد. چنان‌که وقتی اتحادیه اروپا تفاهمنامه هسته‌ای سعدآباد در تهران را امضا کرد، ایالات‌متحده این تفاهمنامه قبول نکرد و سرانجام اروپایی‌ها نیز مجبور شدند، تفاهمنامه را نادیده بگیرند.

بسیاری از کارشناسان روابط بین‌الملل بر این باورند که انتخاب حسن روحانی در ایران به‌عنوان رییس‌جمهور، چشم‌انداز جدیدی در ارتباط بین دوکشور ایجاد کرده است. نظر شما در این زمینه چیست؟

به‌نظر من همه رفتارهای ایالات‌متحده پس از انتخاب حسن روحانی به ریاست‌جمهوری دگرگون شد و امروز می‌توان چرخشی جدید در نوع نگاه آمریکا به ایجاد رابطه بین دو کشور دید. به‌صورت ویژه، رفتار آمریکا در قبال پرونده هسته‌ای ایران تغییر کرده است. آمریکایی‌ها فکر نمی‌کردند که روابط آنها و ایران پس از انتخاب حسن روحانی به ریاست‌جمهوری، وارد کارزاری جدید شود. این در حالی است که شخص رییس‌جمهور و وزیرامورخارجه دولت‌یازدهم طی ۱۴ماه گذشته در اداره سیاست‌خارجی کشور براساس روش متداول دیپلماتیک در جهان عمل کرده‌اند. هردو آنها برای حل مسایل فی‌مابین ایران و آمریکا حاضر شدند با این کشور مذاکره حضوری و رودررو داشته باشند و قفل روابط بین دو کشور را بشکنند. به‌این‌ترتیب امروز رابطه ایران و ایالات‌متحده از حالت خصمانه خارج شده و حالت دوستانه به خود گرفته است. البته روابط دوستانه‌ای که براساس اعتماد نیست. امروز بیش‌از یک‌سال است که مذاکرات به‌صورت رودررو پیش رفته است. به‌نظر من تفاهم ژنو نیز بیشتر مرهون نگاه دوستانه آمریکا بود. در جریان مذاکرات هسته‌ای در ژنو، رفتار لوران فابیوس، وزیر امورخارجه فرانسه به‌طور کامل نمایش‌دهنده موضع اسراییل بود و من فکر می‌کنم این آمریکایی‌ها بودند که توانستند برای رسیدن به توافق، جلو فرانسه بایستند و سرانجام فابیوس نیز همان متن اصلی توافق را امضا کرد و موافقتنامه ژنو به سرانجام رسید. باید توجه داشت که امضای تفاهمنامه ژنو در بسیاری از موارد برای ایران راهگشا بود چرا که به موجب این تفاهمنامه، تحریم‌ها علیه ایران گسترش نیافت و حتی برخی از تحریم‌ها علیه ایران در بخش طلا، کشتیرانی و خرید قطعات هواپیما برداشته شد. به اعتقاد من نگاه آمریکا در یک‌سال گذشته تغییر کرده و امروز مثبت و دوستانه است. اما به‌هرحال در این یک‌سال هنوز بین دو کشور اعتماد ایجاد نشده. این در حالی است که تندروهای فعال در این دو کشور، خواستار ایجاد هیچ‌نوع روابطی بین دوکشور نیستند و در این میان کارشکنی می‌کنند.

یعنی به نظر شما سرنخ مخالفت رابطه ایران با آمریکا در دستان تندروهای هر دو کشور است؟

به هر حال رفتار تندروها در هر دو کشور بر ایجاد و ادامه روابط بین ایران و آمریکا موثر است. اما باید توجه داشت که طرفین نمی‌توانند تا روز قیامت صبر کنند تا بتوانند به یکدیگر اعتماد کنند. در حال حاضر دوکشور بدون اینکه دارای روابط سیاسی‌ای باشند زمینه همکاری زیادی دارند. این دو کشور امروز در مناطق مختلف مانند سوریه و عراق منافع مشترک زیادی دارند و زمینه‌های همکاری مشترک جدی‌ای بین آنها وجود دارد.

سالگرد ماجرای تسخیر سفارت آمریکا و گروگانگیری که امروز بیش از سه‌دهه از آن می‌گذرد هر سال برگزار می‌شود. به نظر شما برای اینکه این مساله بر روابط امروز این دو کشور تاثیر نداشته باشد، چه باید کرد؟

از نگاه آمریکایی‌ها این یک زخم کهنه است. به‌هرحال باید توجه داشت که در ماجرای گروگانگیری غرور ملی مردم آمریکا خدشه‌دار شده و آنها نمی‌توانند از این مساله چشم‌پوشی کنند. به نظر من، وقت آن رسیده که این دوکشور درباره این رابطه به جمع‌بندی برسند و این رنجیدگی را از میان بردارند. ماجرای ویزاندادن به آقای ابوطالبی به‌عنوان سفیر ایران در سازمان‌ملل به بهانه حضور ایشان در ماجرای تسخیر سفارت آمریکا، نشان می‌دهد که آنها هنوز نسبت به این مساله حساس هستند و تا زمانی که این مساله مورد بحث و بررسی کارشناسان قرار نگیرد این زخم‌کهنه می‌تواند از اعتمادسازی بین دوکشور جلوگیری کند. من فکر می‌کنم مراسم ۱۳آبان با نگاهی به داخل برگزار می‌شود اما به نظر من در برگزاری این مراسم باید نگاه به خارج را نیز مدنظر قرار دهیم. دیر یا زود؛ روزی مجبور خواهیم شد این کار را انجام دهیم. اگر می‌خواهیم در جامعه بین‌المللی به همکاری‌های مشترک بیندیشیم باید این موضوع را در دستور کار خود بگذاریم. این کار به هیچ‌وجه کار سختی نیست. اندیشمندان باید در این زمینه بحث و این مساله را برای همیشه حل‌وفصل کنند. تا زمانی که این کار را نکرده‌ایم آنها به ما بی‌اعتماد هستند و این زخم‌کهنه همچنان سر باز باقی خواهد ماند. به‌نظر من نمی‌توان این نگاه و روش را همچنان ادامه داد. ما منافع دیگری داریم که باید به آنها نیز توجه کنیم. نگاه دولتمردان نیز باید رو به آینده باشد.

الو شرق ۸۸۶۴۰۲۶۰

sharghline@sharghdaily.ir

پیامک: ۳۰۰۰۴۶۹۹

● **رعایت بهداشت:** عده‌ای وقتی غذا را در معابر عمومی میل می‌کنند، ظرف‌های یکبارمصرف را همان‌جا رها می‌کنند. در حالی که مخازن زباله، محل انباشت زباله است نه وسط خیابان و پیاده‌رو! لطفا با چاپ این پیام فرهنگ‌سازی کنید.

یک شهروند

● **مانع مزاحم:** شهرداری منطقه۱۲ در چهارراه مصطفی‌خمینی، حدود دو، سه‌متر مانع آهنی نصب کرده است، از این‌رو اتوبوس‌هایی که از خیابان ری قصد گردش به راست و ادامه مسیر دارند، مشکلات فراوانی را تحمل می‌کنند و ترافیک سنگین هم ایجاد می‌شود. از مسوولان شهرداری منطقه۱۲ تقاضا داریم مانع مزاحم را جمع‌آوری کند.

عرفان از تهران

● **آسفالت کنند:** از شهرداری منطقه‌هشت تقاضا داریم محل رفت‌وآمد اتوبوس‌های تندرو واقع در خیابان شهیدآیت (نارمک)، چهارراه تلفنخانه را آسفالت کند.

پوریا محمودی از تهران

● **سدمعبر:** خیابان شهیدمرتجایی واقع در میدان امام‌حسین(ع) قبلا توسط ماموران رفع سدمعبر نظارت می‌شد، اما مشخص نیست چرا حضور ماموران کمرنگ شده. از شهرداری منطقه‌هفت تقاضای رسیدگی داریم.

فاطمه فرخی‌پور از تهران

● **پل عابر روشنایی ندارد!** پل مکانیزه عابر واقع در بزرگراه شهیدحقانی، مقابل خیابان نفت‌جنوبی لامپ ندارد. از شهرداری منطقه‌سه تقاضای تامین روشنایی پل موردنظر را داریم.

مژگان از تهران

● **درخواست از نیروی انتظامی:** از نیروی انتظامی تقاضای جمع‌آوری عده‌ای از اراذل‌واوباش و بیکار خیابان سبلان‌شمالی و خیابان شهیدحیدری را داریم.

مصطفی خادملو از تهران

● پیرمردی ۷۷ساله هستم با حداقل حقوق بازنشستگی تامین اجتماعی زندگی می‌کنم. با انتشار شرح‌حال شایسته‌کوچولو جگرم را آتش زدید. از مال دنیا فقط یک‌انگشتر یادگاری کم‌ارزش دارم، می‌خواهم آن را هدیه کنم شاید از نظر روحی کمکی به این نازنین باشد، می‌دانم که ارزش مادی ندارد. اما برگ سبزی است تحفه درویش / چه کند بینوا ندارد بیش. باشد که روزی در همین روزنامه خبر سلامتی‌اش را بشنوم قبل از اینکه اجل به سراغم آید. من‌هم مثل شایسته چشم به باران رحمت خداوندی دارم که دستان یاریگر را به‌سراغش می‌فرستد.
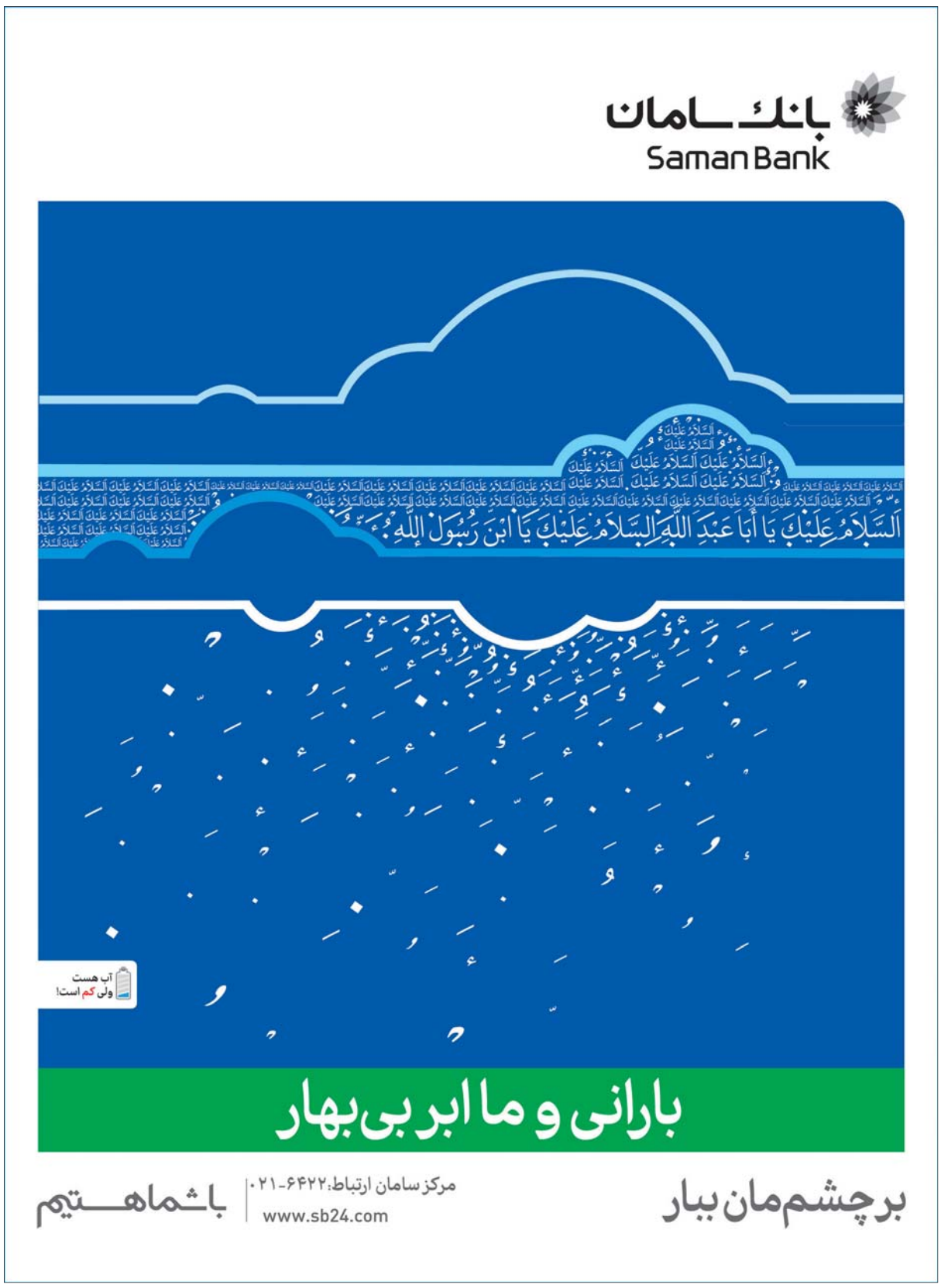
علی از تهران